

GHEORGHE I. BRĂȚIANU, CONTRIBUȚII BIOGRAFICE

SPIRIDON CRISTOCEA*

După absolvirea Școlii de Poduri și Șosele din Paris, în 1889, tânărul Ion I. C. Brătianu a fost primit ca inginer, clasa a III-a, în serviciul lui Anghel Saligny care lucra, în acel timp, la căile ferate. Cât a lucrat ca inginer la linia ferată Iași-Pășcani, Ion I. C. Brătianu, locuind la palatul Ruginoasa, a avut o relație sentimentală cu prințesa Maria Moruzi, văduva unuia din cei doi fii (Alexandru) ai domnitorului Alexandru Ioan Cuza cu Maria Catargiu, fosta soție a lui Efrem Obrenovici, fratele principelui Serbiei. Din această relație a rezultat un fiu, viitorul mare istoric și om politic Gheorghe Brătianu (1898-1953).

Ion I. C. Brătianu

Gheorghe I. Brătianu

Din extractul de naștere¹ (13/30 ianuarie 1898), eliberat de Primăria Comunei Ruginoasa, Plasa Siret, Județul Suceava, reiese că Gheorghe a fost născut de prințesa Maria Moruzi (34 de ani) la 28 ianuarie 1898, ora 8 dimineața, în casa ei din

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

¹ Muzeul Județean Argeș, Registrul inventar de istorie modernă, nr. D 132 (copie legalizată).

Ruginoasa. Nașterea a fost asistată de Alexandru Calalb, medic de plasă din Pașcani, martori fiind Ianuși Bortho (60 de ani) și Vasile Manolescu (56 de ani), ambii din Ruginoasa. În extractul de naștere nu se menționează numele tatălui, însă se precizează că prințesa era văduvă. Deci, Gheorghe Brătianu a fost născut la 28 ianuarie 1898 și nu la 21 ianuarie/3 februarie 1898 sau 30 ianuarie 1898, cum se afirmă în unele lucrări recent tipărite².

Maria Moruzi cu fiul ei Gheorghe

Pentru a-i da numele, și din obligații de onoare, Ion I. C. Brătianu a consimțit să se căsătorească la 15 februarie 1898 cu prințesa Maria Moruzi. În aceeași zi cu căsătoria, printr-o „declarațiune”³ înregistrată la Primăria din Ruginoasa sub nr. 596/15 februarie 1898, Ion I. C. Brătianu și Maria Moruzi recunoșteau „de copilul nostru pe copilul Gheorghe ... și că îl legitimăm prin casatoria noastră ce sunteți chemați astăzi a ne-o celebra”. Tot odată, cei doi părinți cereau primarului ca, potrivit art. 48 din Codul Civil, să „binevoiți a înscrie pe marginea registrului de nașteri pe anul curent 1898 ianuar 30, sub no. 13, unde este înscrisă nașterea copilului Gheorghe, actul acestei legitimări a lui ce o facem prin casatoria noastră”, lucru care s-a și realizat.

Căsătoria, conform extractului 20/15 februarie 1898⁴, a avut loc în ziua de 15 februarie 1898, ora 12, la Primăria din

Ruginoasa între Ion I. C. Brătianu, „june în etate de treizeci și patru de ani, de profesiune inginer”, fiul „major al defunctului Ion C. Brăteanu și a d-nei Pia Brăteanu, proprietară domiciliată în comuna Ștefănești”, jud. Muscel, și prințesa „Maria Moruzi, văduvă, prin decesul primului său soci prințul Alecsandru A. Cuzza”, fiica defunctului prinț Alecsandru Moruzi și a Adelei Moruzi, proprietară domiciliată în Ruginoasa. Nefiind prezentă, Pia Bătianu a consimțit la căsătoria fiului ei prin act autentificat, iar Adela Moruzi a participat și a consimțit la unirea celor doi.

După ce s-a dat citire actelor cerute de o asemenea ceremonie (extracte după actele de naștere ale celor doi soți, extracte după actele de moarte ale taților viitorilor soți, extract după actul de moarte al fostului soț al viitoarei soții, certificate de „nevivirea opozițiilor la această căsătorie”, actul de consimțământ al mamei viitorului soț, declarația ambilor soți prin care-l recunosc și-l legitimează pe copilul Gheorghe născut în afara căsătoriei, declarația celor patru martori la această căsătorie), Gheorghe

² Ioan D. Scurtu, *Ion I. C. Brătianu*, Editura Museion, București, 1992, p. 5; Anastasie Iordache, *Ion I. C. Brătianu*, Editura Albatros, București, 1994, p. 80-81; Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române 1866-1999. Dicționar*, Editura Academiei Române, București, 1999, p. 86.

³ Muzeul Județean Argeș, Registrul inventar de istorie modernă, nr. D 134-135.

⁴ Muzeul Județean Argeș, Registrul inventar de istorie modernă, nr. D 133.

Marian, primarul și ofițerul stării civile, i-a declarat uniți prin căsătorie. Cei doi soți au declarat și prin viu grai că Gheorghe este copilul lor. La căsătorie au participat ca martori: Constantin I. C. Brătianu (32 de ani), Vintilă I. C. Brătianu (30 de ani), domiciliați în Ștefănești, jud. Muscel, frații soțului, colonelul Gheorghe Roset Rosnovanu (64 de ani), domiciliat în Rosnov, județul Neamț, și Sebastian Moruzi (33 de ani), domiciliat în Ruginoasa, din partea soției.

După cum se știe, Ionel Brătianu și-a părăsit soția „îndată ce s-a terminat celebrarea civilă și religioasă a căsătoriei ... fără să se presinte la locuința d-sale din Comuna Ruginoasa, plecând imediat la București”. Considerând că „acest fapt constituie pentru d-sa o insultă gravă”, Maria Ion I. C. Brătianu, prin petiția dată Tribunalului Districtului Muscel, la 24 februarie 1898, a cerut să se pronunțe divorțul în favoarea sa. În ședința din 30 octombrie a Tribunalului Muscel au fost audiați martorii Gheorghe Rosnovanu și Sebastian Moruzi care au confirmat acuzația adusă de Maria Ion I. C. Brătianu. În ședința din 20 noiembrie 1898 s-a prezentat numai reclamanta, asistată de avocatul C. Boerescu, iar Ion C. Brătianu a lipsit. În timpul ședinței, procurorul, luând în considerare vârsta copilului (10 luni), a subliniat că acesta are nevoie de îngrijirile materne și de aceea a cerut „să se încredințeze până la vârsta de 6 ani mamei reclamante, dupe cum prevede art. 282 Codul civil, iar de la vârsta de 7 ani, urmând a i se da copilului o educațiune potrivită cu starea socială a soților, să se încredințeze tatălui său”. Tribunalul Muscel a hotărât, prin sentința nr. 39/20 noiembrie 1898⁵, să admită cererea de divorț a d-nei Maria Ion I. C. Brătianu și a dispus încredințarea copilului „mumei în favoarea căria se pronunță despărțenia”. Pe Gheorghe, unicul său fiu, Ion I. C. Brătianu nu l-a văzut decât în anul 1909, în nefericitul moment al atentatului la viața sa.

GHEORGHE I. BRĂȚIANU, BIOGRAPHICAL CONTRIBUTIONS

Abstract

Gh. Brătianu was the son of Ion I. C. Brătianu and Maria Moruzi. He was one of the most representative Romanian politicians. Although he was born 111 years ago the exact date of birth remains unknown. The 21-st of January 1898 and the 30-th of January 1898 were two of the dates of his birth proposed by the specialists. After he studied in the archives the documents of the politician, the author found out that Gheorghe Brătianu was born on the 28-th of January 1898 in the house of Maria Moruzi from Ruginoasa.

⁵ Muzeul Județean Argeș, Registrul inventar de istorie modernă, nr. D 136.